

СХВАЛЕНО
Протокол засідання
педагогічної ради ліцею № 7
від 30.08.2018 № 9

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ № 231
від 01.09.2018
Директор ліцею
_____ К.Й. Олійник

**Освітня програма
Долинського ліцею № 7
(загальна середня освіта III ступеня)
для дітей з особливими освітніми потребами
(індивідуальне навчання) на 2018-2019 н.р.**

Освітня програма загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими потребами розроблена на основі Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН України від 21.06.2018 № 668, на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року № 24 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 року за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».

Освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (далі - освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, який поданий в рамках навчальних планів (таблиці 1, 5). Відповідно до особливостей психофізичного розвитку дітей та мови навчання передбачено окремі варіанти навчальних планів для дітей з порушеннями зору: (зі зниженим зором – Додаток 1, таблиця 1), для дітей з порушеннями слуху: (зі зниженим слухом – Додаток, 1 таблиця 5);

очікувані результати навчання здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, пропонований зміст навчальних предметів, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН подано в переліку навчальних програм у таблиці 9 (Додаток 2);

перелік корекційно-розвиткових програм, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН подано в таблиці 10 (Додаток 3);

рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів 11-12-х класів встановлюється згідно Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 р. № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 р. за № 184/28314, листа МОН України від 28.03.2016 р. № 1/9-154 "Щодо надання роз'яснення" з врахуванням навчальних планів (таблиці 1, 5).

Навчальні плани закладу загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами обов'язково включають години корекційно-розвиткових занять, зміст яких спрямований на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку здобувачів освіти. Вибір курсів з корекційно-розвиткової роботи у старшій школі визначається навчальним закладом відповідно до контингенту в межах передбачених годин («Соціально-побутове орієнтування», «Орієнтування в просторі», «Українська жестова мова», «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови», «Розвиток слухового сприймання та формування вимови», «Лікувальна фізкультура», «Ритміка», «Корекція розвитку»). Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель музичної культури.

У старшій школі для дітей з особливими освітніми потребами курс «Захист Вітчизни» викладається з метою підготовки молоді до забезпечення власної безпеки у надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу. Заняття з курсу «Захист Вітчизни» можуть проводитись наприкінці навчального року в рамках навчальної практики учнів, у т. ч. з використанням навчально-методичної бази військових частин, відповідних кафедр закладів вищої освіти, військових комісаріатів, оборонно-спортивних, військово-патріотичних оздоровчих таборів тощо.

У закладі загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами години з фізичної культури враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за №410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів»).

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою (і рідною - у разі відмінності, українською жестовою)	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) ставити запитання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння чітких та лаконічних формулювань</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух (за допомогою американської дактильної абетки), зміст автентичних текстів; читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно (за допомогою дактильної абетки), письмово, за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови (української жестової мови) та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії (у тому числі альтернативні засоби спілкування) відповідно до різних потреб.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, жестівники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p>

		<p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язання математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у докільлі; будувати та досліджувати природні явища та процеси; користуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях.</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість</p>

		<p>у собі; переконаність, що успіх команди - це особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, (в тому числі за допомогою української жестової мови) національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування та взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

**Навчальний план закладу загальної середньої освіти
з навчанням українською мовою для дітей з порушеннями зору
(сліпих та зі зниженим зором)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	11	12
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Іноземна мова	3	3
Зарубіжна література	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта:	1	
правознавство		
економіка		1
людина і світ		0,5
філософія		
Художня культура	0,5	0,5
Алгебра	2	2
Геометрія	2	2
Астрономія		0,5
Біологія	1,5	1,5
Географія	1,5	
Фізика	3	3
Хімія	1	2
Екологія		0,5
Технології	1	1
Інформатика	1	2
Фізична культура	2	2
Захист Вітчизни	1	1
Разом	29	31
* Корекційно-розвиткові заняття	2	2
Додатковий час на поглиблене вивчення предметів, введення курсів за вибором, факультативів	3	1
Гранично допустиме навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)	32	32

*Корекційно-розвиткові заняття не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів .

**Навчальний план закладу загальної середньої освіти з навчанням
українською мовою для дітей з порушеннями слуху
(дітей зі зниженим слухом)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	11	12
Українська мова	3	3
Українська література	2	2
Іноземна мова	2	2
Зарубіжна література	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта:	1	
правознавство	-	1
економіка	-	0,5
людина і світ	-	-
філософія	-	-
Художня культура	0,5	0,5
Алгебра	2	2
Геометрія	2	2
Астрономія	-	0,5
Біологія	1,5	1,5
Географія	1,5	-
Фізика	3	3
Хімія	1	2
Екологія	-	0,5
Технології	1	1
Інформатика	1	2
Фізична культура	2	2
Захист Вітчизни	1	1
Разом	29	31
*Корекційно-розвиткові заняття	4	4
Додатковий час на поглиблене вивчення предметів, введення курсів за вибором, факультативів	3	1
Гранично допустиме навантаження на учня	32	32

*Корекційно-розвиткові заняття не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів

Перелік навчальних програм
для здобувачів освіти закладу загальної середньої освіти III ступеня
для дітей з особливими освітніми потребами
(затверджені наказом МОН від 14.07.2016 № 826)

№ з/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова
2.	Астрономія
3.	Біологія
4.	Всесвітня історія
5.	Географія
6.	Екологія
7.	Економіка
8.	Зарубіжна література
9.	Захист Вітчизни
10.	Інформатика
11.	Історія України
12.	Людина і світ
13.	Математика
14.	Правознавство
15.	Технології
16.	Українська література
17.	Фізика
18.	Фізична культура
19.	Хімія
20.	Художня культура
21.	Зарубіжна література
22.	Англійська мова

**Перелік програм з корекційно-розвиткової роботи
для здобувачів освіти закладу загальної середньої освіти III ступеня
для дітей з особливими освітніми потребами**

№ з/ п	Назва корекційно-розвиткової програми
1.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом» для 11-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (Федоренко О. Ф., Автомонова І. В., Різоль М. В., Коноваленко М. В.)
2.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухо- зоро- тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей» для 11-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (Федоренко О. Ф., Васильєва В. В., Юхимович Л. Ф., Ільченко Е. С.)
3.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку» (базова) для 11-12 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (Чеботарьова О. В., Юганова Н. А., Гопчій Н. Г.)
4.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку (розвиток художньо-естетичної діяльності)» для 11-12 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (авт. Гаман Л. М., Чеботарьова О. В.)
5.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку (арт-корекція засобами нетрадиційних видів занять)» для 11-12 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (авт. Крисяк О. В., Чеботарьова О. В.)